

Žalobu, již se žalobkyně — manželská dcera žalovaného továrníka, dvakráte rozloučená, herečka — domáhá na žalovaném otci mimo jiné placení důchodu 1.200 Kč měsíčně jako výživného, zamítly soudy všech tří stolic, nejvyšší soud z těchto

d ů v o d ů:

Jde o otcovu povinnost starati se o výživu dítěte podle § 141 obč. zák. Tato povinnost trvá do té doby, až se může dítě samo živiti, a zaniká dosažením této způsobilosti. Podle zjištění nižších soudů byla žalobkyně zaměstnána jako vychovatelka, vedla se svým druhým manželem obchod a působila jako herečka. Jestliže nižší soudy z toho usoudily, že nabyla způsobilosti sama se živiti, posoudily věc správně. Ani zdravotní stav nevyklučuje její způsobilost k práci, a nebylo prokázáno, že žalobkyně nepřijala místo vychovatelky ani kancelářské pracovnice u firmy A. v B., které jí bylo podle zjištění nižších soudů nabídnuto vážně a na trvalo a jež mohla nastoupiti. Zákon nečiní závislým nárok dítěte na výživu na tom, zda najde zaměstnání odpovídající sociálnímu postavení otcovu, a nezavazuje otce pečovati o dítě do té doby, dokud dítě takovéto místo nebo zaměstnání nalezne. Rozhoduje tu způsobilost dítěte a možnost naléztí pramen výživy a tu žalobkyně má, jak jest i z jejího dřívějšího působení patrné. Jestliže odmítla naskytlá se místa, nemůže z toho vyvozovati povinnost žalovaného pečovati o ni.

Čís. 16511.

Smluvní pojištění odpovědnostní.

Pojistníkově opominutí domáhati se u soudu svého nároku z pojistné smlouvy o odpovědnostním pojištění ve lhůtě určené pojišťovnou, odmítající hraditi škodu vzniklou z pojistné příhody, nemá v zápětí zánik zákonného zástavního práva příslušícího poškozenému.

To platí i při pojistníkově porušení oznamovacích závazností uložených mu p o nastalé pojistné příhodě, splnil-li ony oznamovací závaznosti poškozený sám.

(Rozh. ze dne 18. listopadu 1937, Rv II 863/37.)

Srov. rozh. č. 15610, 15339 Sb. n. s.

Žalobce, který byl poškozen automobilem patřícím Josefu J. — pravoplatně odsouzenému k zaplacení 27.651 Kč 80 h s přísl. žalobci — a jenž pro uvedený nárok exekučně zabavil a dal si přikázati pohledávku Josefa J. proti žalované pojišťovně z pojistné příhody, se domáhá poddlužnickou žalobou podle § 308 ex. ř. na žalované zaplacení uvedené částky, omezené za sporu na 24.333 Kč 60 h s přísl. Soud první stolice uznal podle žaloby. D ů v o d y: Podle § 127 zák. č. 501/1917 ř. z., tehdy platného, přísluší při odpovědnostním pojištění

poškozenému zákonné zástavní právo pro jeho nárok na odškodnění vůči pojišťovně. To odpovídá čl. 17, odst. 4, všeob. poj. podmínek. Dotčené zákonné zástavní právo vzniká nepochybně již samým poškozením a je proto pro jeho existenci a rozsah nároku vůči pojišťovně rozhodující stav, který tu byl v době škodné události. Účinek zástavního práva záleží právě v tom, že oprávněný z něho nemůže být zkrácen dispozicemi mezi věřitelem a dlužníkem, že tedy musí být zákonné právo předem zrušeno, než by mohl věřitel dlužníkovi účinně platiti, aspoň dokud o zástavním právu ví (§ 294 ex. ř.). Podle čl. 17, odst. 4, všeob. poj. podmínek lze platiti pojištěnci na účet nároku třetí poškozené osoby skutečně jen tehdy, je-li prokázán její souhlas. Je zřejmé, že i jinaké dispozice mezi věřitelem a dlužníkem jsou na újmu uvedeného zástavního práva vyloučeny, vždyť právě placení jest pravidelným a nejoprávněnějším způsobem, jímž se pohledávka ruší (arg. a maiore ad minus). Žalovaná, jak jest zjištěno, byla uvědoměna o úrazu hned po něm, o nároku žalobcovu věděla aspoň již od srpna 1932, a není proto oprávněna zbaviti se povinnosti k náhradě škody výzvou podle čl. 19 všeob. poj. podmínek, zaslanou pouze pojistníkovi, s účinkem i proti oprávněnému poškozenému. Tomu podobnou výzvu nezaslala, aspoň to neplyne z předložené korespondence a z přednesu žalované, a pouhé uvědomění jeho zástupce o tom, že žalovaná odmítla dopisem, zaslaným Josefu K. krytí pojistný případ, nemohlo by stačiti. Zrušení povinnosti žalované vůči Josefu J. nastalo proto pouze s výhradou zástavního práva žalobcova (anal. § 51 knih. zák.). Bylo proto uznati podle žaloby. O d v o l a c í s o u d zamítl žalobu. D ů v o d y: Odvolání je přisvědčiti ve stěžejní otázce, že pojišťovna pro porušení čl. 14, 15, 16 a 17 všeob. pojistných podmínek odmítla Josefu J. doporučeným dopisem krytí z oné nehody, vyzvavši ho podle čl. 19 uvedených poj. podmínek a § 20, odst. 2, zák. č. 501/1917 ř. z., aby do 6 měsíců podal na ni zjišťovací žalobu. Skutkové okolnosti, týkající se tohoto odmítnutí, zejména odeslání dopisu odpovídajícího formou náležitostem čl. 19 všeob. poj. podmínek, zjistil napadený rozsudek a odvolací soud bere je za podklad svého rozhodnutí. Má-li žalobce zákonné zástavní právo podle § 10 autom. zák. na pojištěné částce, jest jeho právo akcesorické a předpokládá jsoucnost pohledávky. Není-li pohledávky, nemá-li pojistník nároku na pojistnou náhradu, neexistuje ani žalobcovo zástavní právo. Josef J. nepodal zjišťovací žaloby v půlroční lhůtě na pojišťovnu, ač byl k tomu vyzván hledíc na ustanovení § 20 zák. č. 501/1917 ř. z. Nárok Josefa J. z oné pojistky uhasl, proto zaniklo i akcesorní zástavní právo žalobcovo. Ustanovení speciálního předpisu § 51 kn. zák. nelze na tento právní závazek vztahovati, neboť se opírá o zcela jiné předpoklady právních poměrů. Ani § 294 ex. ř. není dotčené zásadě občanského práva na újmu. Podle § 1396, první věty, obč. zák. smí dlužník platiti jen postupníku anebo zástavnímu věřiteli a nikoli postupiteli. A podle druhé věty § 1396 obč. zák., uznal-li pohledávku vůči poctivému příjemci za pravou, jest zavázán uspokojiti jej jako svého věřitele. Zákaz placení neznamená zákaz jakékoli další dispozice. Avšak v souzené věci nejde ani o nějakou disposici, nýbrž o nárok pojištěného

z pojistné smlouvy. Rozhodnutí o právním základě a existenci pojistné smlouvy nelze pokládati za volnou disposici. Nešlo ani o nějaké nedovolené pletichy na úkor pojištěného, nýbrž o právo pojišťovny založené uzavřením pojistné smlouvy. Ani z této smlouvy, ani z ustanovení zákona č. 501/1917 ř. z. nelze vyvoditi povinnost pojišťovny oznámiti podle § 20 uved. zák. i poškozenému, že odmítá pojistné krytí. Z uvedených důvodů bylo odvolání vyhověno.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

Ze zjištění nižších soudů plyne, že žalovaná pojišťovna dopisem ze dne 20. září 1932 ve smyslu čl. 19 uvedených pojistných podmínek pro pojištění povinného ručení (§ 20, odst. 2, zák. o poj. smlouvě ze dne 23. prosince 1917, č. 501 ř. z.) vůči pojistníku Josefu J. zamítla nárok na ni vznesený. Opominul-li poté pojistník v určené lhůtě domáhati se svého nároku u soudu a byla-li proto pojišťovna podle čl. 19 všeobecných poj. podmínek zproštěna závazku k plnění pojistníkovi, není to ještě na újmu žalobcovu. Tím nezaniklo zákonné zástavní právo poškozeného, jak bylo podrobně odůvodněno v rozhodnutí č. 15610 Sb. n. s., na něž se strany pro stručnost odkazují, neboť nejvyšší soud nemá v souzeném případě důvodu odchýliti se od zásady tam vyslovené. V rozhodnutí č. j. Rv II 410/35-1, jehož se žalovaná k podpoře opačného názoru dovolává, nebyla tato otázka vyřešena.

Žalovaná ani netvrdila, že by se bylo stalo zamítnutí nároku přímo vůči poškozenému způsobem vyhovujícím čl. 19 všeob. poj. podmínek a velícímu (§ 22) předpisu § 20, odst. 2, zák. č. 501/1917 ř. z., takže jest s hlediska dotčených ustanovení bezvýznamný její dopis ze dne 26. října 1932 zasláný právnímu zástupci žalobcovu. Z těchto úvah vyplývá, že při správném právním posouzení jest dovolání v otázce, kterou dovolatelova odpůrkyně sama nazývá jeho jádrem, odůvodněno. Hledíc však na námítky přednesené žalovanou v řízení před první stolicí a na vývody uplatňované v odvolání i v dovolací odpovědi, jest ještě dodati toto: Právní názor žalované, že v okamžiku, kdy došlo k pojistné příhodě, nebyla povinna krýtí pojistníka Josefa J. již z důvodu ustanovení čl. 14 až 17 všeobecných pojistných podmínek, není správný. Stačíť poukázati na to, že tu šlo vesměs o povinnosti uložené pojistníku až po nastalé příhodě pojistné, takže je zřejmý pochybený závěr, který žalovaná při tom činí, že prý pojistníkovi ani v okamžiku pojistné příhody nemohl vůči pojišťovně vzniknouti žádný nárok. Vznikla-li pojistnou příhodou náhradní pohledávka pojistníkova, pak byla ihned postižena zákonným zástavním právem pro nárok poškozeného žalobce. Tímto zástavním právem byl nejen chráněn žalobcův nárok proti účinkům pojistníkova opominutí podle čl. 19 všeob. poj. podmínek (§ 20, odst. 2, zák. č. 501/1917 ř. z.), ale i žalobce jako poškozený byl oprávněn, aby sám po případě splnil povinnosti uložené pojistníku v čl. 14 a násl. všeob. poj. podmínek (viz rozh.

č. 15339 Sb. n. s.). Že by jim žalobce nebyl dostal, žalovaná v dovolací odpovědi ani netvrdí a ze zjištění nižších soudů jest zřejmý opak. Tomu nasvědčuje zejména také dopis právního zástupce žalobce ze dne 21. září 1932. Jest tedy v souzeném sporu nezávažné pouze to, zda právě pojistník splnil tyto povinnosti. Námitka žalované, že pojistník nezaplatil první pojistnou prémii v době pojistné příhody a že již tím byla pojišťovna prosta povinnosti k plnění, jest pro posouzení věci v tomto směru bez významu, ježto žalovaná pojišťovna premii tu včas soudně uplatňovala, aniž se jí před pojistnou příhodou vzdala (čl. 10, odst. 3, posl. věta, všeob. poj. podmíněk), jak je zřejmé ze spisů okresního soudu v O. C IV 2724/31 a E V 2775/32.

Není důvodná též výtku žalované, že se žalobcův nárok na útraty exekuce E VI 1777/35 (správně E VI 1076/35) v částce 199 Kč 99 h neopírá ani o § 127 zák. č. 501/1917 ř. z., ani o § 10 zákona č. 162/1908 ř. z., jak vyplývá z předchozích úvah, neboť nejde tu o samostatný nárok a žalovaná odůvodňuje v podstatě tuto výtku zase jen poukazem na to, že pojistník pohledávku vůči ní neměl.

Čís. 16512.

Význam neplacení úroků hlavním dlužníkem pro otázku, zda byl věřitel liknavý (§ 1364 obč. zák.) ve vymáhání dluhu, byl-li věřitel podle úmluvy s hlavním dlužníkem oprávněn prohlásiti pro případ nevčasného placení úroků celou pohledávku ihned za splatnou.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1937, Rv II 199/36.)

Žalující Spořitelní a záloženský spolek ve V. poskytl Josefu Š., majiteli pily ve V., roku 1922 zápůjčky na tři dluhopisy v celkové částce 30.000 Kč. Při splatnosti uvedené zápůjčky roku 1926 ponechal mu žalobce poskytnutou zápůjčku na jeho požádání na další čtyři léta a rovněž roku 1930 poskytl žalující spolek Josefu Š. tutéž zápůjčku znovu na další čtyři léta, vystaviv vždy nový dlužní úpis, poslední ze dne 4. března 1930. Podpisem dlužního úpisu ze dne 4. března 1930 i dřívějšího dluhopisu z roku 1926 se žalovaný zavázal pro případ úplného nebo částečného nesplnění dlužníkem v dluhopise převzatých závazků, že jako rukojmí a plátce splní rukou společnou a nedílnou s dlužníkem jeho závazky. Proti žalobě, již se žalující spolek domáhal na žalovaném rukojmím a plátcí zaplacení 30.000 Kč s příslušenstvím, namítl žalovaný mimo jiné, že se přes to, že byla pohledávka žalujícího spolku proti hlavnímu dlužníku již dávno splatná, žalobce nedomáhal na hlavním dlužníku zaplacení dluhu, že touto liknavostí žalobce zavinil, že žalovaný pro majetkový stav hlavního dlužníka nemůže uplatniti úspěšně pohledávku proti němu a namítl proto k započtení vzájemnou pohledávku ve výši zažalovaného nároku. Soud první stolice uznal podle žaloby, neuznav k započtení namítanou vzájemnou pohledávku